

Jak sprawność z muzyką się brata?

Małgorzata Ostrowska

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do wychowania fizycznego dla III etapu edukacyjnego – liceum ogólnokształcące i technikum

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Grażyna Wiśniewska, Marcin Pełka
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Jak sprawność z muzyką się brata?

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator

Nauczyciel(ka) wychowania fizycznego.

2.2. Pozostali nauczyciele

Nauczyciel(ka) muzyki, nauczyciel(ka) informatyki.

3. Ramy czasowe

3.1. Początek projektu

Dowolny miesiąc roku szkolnego, jednak z uwagi na zsynchronizowanie terminu realizacji materiału z muzyki zalecany jest II semestr roku szkolnego, np. luty–marzec.

3.2. Zakończenie projektu

Po 8 tygodniach realizacji, np. marzec.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne

Cele projektu wynikają z zapisów podstawy programowej (Dz. U. 2018, poz. 467) oraz programów nauczania: wychowania fizycznego – *Aktywność, sprawność i zdrowie* (Rogacka 2019), muzyki – *Z muzyką w tle* (Banowski 2019) i informatyki – *Informatyka dla ucznia* (Maciuk 2019). W wyniku realizacji projektu uczeń:

- potrafi znaleźć „aktywną ruchowo” odpowiedź na pytanie: „Jak wykazać/udowodnić, że sprawność z muzyką się brata?”;
- doskonalą umiejętność rozpoznawania i oceny własnego rozwoju fizycznego oraz sprawności fizycznej;
- wzmacnia potrzebę podejmowania aktywności fizycznej przez całe życie z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa;
- utrwala umiejętność stosowania w życiu codziennym zasad sprzyjających zachowaniu zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego;
- doskonalą umiejętności osobiste i społeczne sprzyjające całonocnej aktywności fizycznej;
- rozwija wrażliwość społeczną i estetyczną;
- kształcą umiejętność korzystania ze współczesnych narzędzi komunikacji dźwiękowej, wizualnej i audiowizualnej oraz technologii informacyjnej do realizacji własnych projektów muzycznych;
- rozwija kompetencje społeczne, takie jak: komunikacja i współpraca w grupie, w tym w środowiskach wirtualnych, udział w projektach zespołowych;
- respektuje prywatność informacji i ochronę danych, praw własności intelektualnej, przestrzega zasad etykiety w komunikacji i norm współżycia społecznego.

4.2. Cele szczegółowe

Wynikają z podstawy programowej oraz wyżej wymienionych programów nauczania i są zgodne z koncepcją programową autorów.

W rezultacie udziału w projekcie uczniowie potrafią:

- wyjaśnić, jak gimnastyka i taniec wpływają na ich sprawność fizyczną i dobre samopoczucie (w tym redukcję nadmiernego stresu) oraz utrzymanie zdrowia;
- zaplanować i zorganizować własną, a także dla innych osób, rekreacyjną aktywność fizyczną na tydzień/miesiąc z wykorzystaniem nowoczesnych technologii;
- przeprowadzić rozgrzewkę taneczną/gimnastyczną, dobierając odpowiednie ćwiczenia;
- połączyć różne formy ruchu w rytmie muzycznym;
- rozwijać równowagę, koordynację ruchową, orientację przestrzenną, poczucie rytmu przez ćwiczenia rytmiczne do muzyki;
- wybrać zasoby internetowe służące rozwijaniu własnej aktywności tanecznej;
- tworzyć kompozycje w wybranym przez siebie stylu i gatunku na instrumencie, korzystając z programów komputerowych;
- zaprezentować własną twórczość na forum klasy, szkoły;
- korzystać z programów do rejestracji, obróbki, przetwarzania i miksowania dźwięku;
- efektywnie współpracować w grupie i podejmować działania indywidualne.

4.3. Cele wychowawcze

Uczniowie potrafią:

- uzasadnić potrzebę regularnego podejmowania aktywności fizycznej i związanych z tym wyzwań;
- zadbać o stan swojego ciała, dobre samopoczucie i wygląd, które są źródłem satysfakcji i przyjemności;
- wykazać zainteresowanie nowoczesnymi formami aktywności fizycznej, np. zumba, taniec nowoczesny, jazz, gimnastyka;
- okazać ciekawość poznawczą i otwartość wobec różnorodności w kulturze muzycznej oraz szacunek dla twórców i odbiorców;
- zaangażować się w pracę projektową i aktywne muzykowanie;
- przedstawić samodzielne sądy, opinie i oceny, opierając się na własnych kryteriach artystyczno-muzycznych;
- przyjmować odpowiedzialność za ustalone zadania oraz dbać o efekt końcowy;
- wykazać się pracowitością, sumiennością, odpowiedzialnością, przejawiać życzliwość i umiejętność współpracy z innymi;
- dokonać analizy własnych postępów;
- dbać o dobrą organizację i sprawnie komunikować się podczas pracy w grupie;
- wykazać kreatywność w działaniach twórczych.

4.4. Cele szczegółowe dla uczniów

W wyniku realizacji projektu:

- wyjaśnisz, jak gimnastyka i taniec wpływają na sprawność fizyczną, samopoczucie (w tym redukcję nadmiernego stresu) i utrzymanie zdrowia;
- we współpracy z zespołem opracujesz i wykonasz układ gimnastyczny, układ aerobiku lub tańca;
- stworzysz kompozycję muzyczną/rytmiczną i wykonasz ją zespołowo oraz utrwalisz w formie elektronicznej;
- połączysz układ taneczno-ruchowy z podkładem muzycznym własnej kompozycji;

- wykonasz improwizację ruchową i zespołowy układ ćwiczeń lub tańca w rytm muzyki z podkładem muzycznym/rytmicznym własnej kompozycji;
- zaprezentujesz precyzyjne i rytmiczne ruchy w układzie ćwiczeń lub tańca;
- będziesz efektywnie współdziałać w celu stworzenia układu ćwiczeń/tańca i kompozycji muzycznej oraz ich późniejszego przedstawienia.

5. Treści kształcenia

Według zapisów obowiązującej podstawy programowej (Dz. U. 2018, poz. 467).

5.1. Przedmiot I. Wychowanie fizyczne

I. Rozwój fizyczny i sprawność fizyczna. Uczeń:

- 1) wyjaśnia związek między sprawnością fizyczną a zdrowiem i dobrym samopoczuciem (I.1.1);
- 6) dobiera sposoby kształtowania sprawności fizycznej w zależności od zainteresowań i charakteru pracy zawodowej (I.2.2).

II. Aktywność fizyczna. Uczeń:

- 6) diagnozuje, planuje i organizuje własną tygodniową aktywność fizyczną (trening zdrowotny), z uwzględnieniem sportów całego życia przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii (urządzenia monitorujące, aplikacje internetowe) i rekomendacji zdrowotnych (II.2.1);
- 7) przeprowadza rozgrzewkę ukierunkowaną na wybraną formę aktywności fizycznej (II.2.2);
- 11) opracowuje i wykonuje indywidualnie, w parze lub zespole dowolny układ tańca towarzyskiego lub nowoczesnego (II.2.6).

III. Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej. Uczeń:

- 2) wyjaśnia, na czym polega umiejętność planowania bezpiecznej aktywności fizycznej dla siebie i innych (III.1.2).

V. Kompetencje społeczne. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, na czym polega praca nad sobą dla zwiększenia wiary w siebie, poczucia własnej wartości i umiejętności podejmowania decyzji (V.1);
- 3) pełni rolę organizatora w imprezach rekreacyjnych; podejmuje inicjatywy indywidualne i zespołowe (V.3).

5.2. Przedmiot II. Muzyka

I. Ekspresja muzyczna.

2. Aktywność muzyczna: Uczeń:

- 1) podejmuje różnorodną aktywność muzyczną w kontekście własnych doświadczeń (I.2.1);
- 2) doskonalą własny warsztat muzyczny i autoekspresję poprzez muzykowanie (śpiew, gra na instrumentach, taniec, tworzenie) (I.2.2);

- 4) tworzy wypowiedzi artystyczne w wybranych (bliskich mu) gatunkach i stylach muzycznych, rozwija swój potencjał muzyczny w różnych projektach artystycznych (I.2.4).

II. Postawy. Uczeń:

- 1) angażuje się w zadania zespołowe (I.3.1);
- 2) jest otwarty na różnorodne propozycje realizacyjne podczas działań projektowych (I.3.2);
- 3) wykazuje się dbałością, starannością i kulturą wykonawczą (I.3.3).

III. Muzyka w wymiarze multimedialnym oraz twórcze wykorzystywanie współczesnych narzędzi komunikacji dźwiękowej, wizualnej i audiowizualnej. Uczeń:

- 2) zna muzyczne programy, aplikacje, techniki i narzędzia multimedialne w kontekście ich praktycznego zastosowania (II.2);
- 3) definiuje pojęcia związane z rejestracją i edycją muzyki, jak np. ścieżka dźwiękowa (soundtrack), mastering, playback, półplayback, miksowanie muzyki (II.3);
- 4) używa dostępnych programów muzycznych do tworzenia wypowiedzi muzycznych (II.4);
- 5) samodzielnie lub/i w grupie wykonuje przekaz audio lub audio-video na zadany lub wybrany temat z wykorzystaniem dostępnych narzędzi rejestrujących (np. komputer, tablet, kamera, dyktafon, telefon) (II.5);
- 6) wyraża gotowość do komunikowania się i dialogu wewnątrz grupy oraz z odbiorcą (słuchaczem, widzem) (II.6);
- 7) jest zaangażowany w pracę projektową (II.7);
- 8) wykazuje wrażliwość na ochronę własności intelektualnej i wizerunku (II.8).

5.3. Przedmiot III. Informatyka

II. Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych. Zakres podstawowy. Uczeń:

- 4) wyszukuje w sieci potrzebne informacje i zasoby, ocenia ich przydatność oraz wykorzystuje w rozwiązywanych problemach (II.4).

III. Posługiwanie się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi. Zakres podstawowy. Uczeń:

- 1) zapoznaje się z możliwościami nowych urządzeń cyfrowych i towarzyszącego im oprogramowania (III.1);
- 2) objaśnia funkcje innych niż komputer urządzeń cyfrowych i korzysta z ich możliwości (III.2).

V. Przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa. Zakres podstawowy. Uczeń:

- 1) postępuje zgodnie z zasadami netykiety oraz regulacjami prawnymi dotyczącymi: ochrony danych osobowych, ochrony informacji oraz prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej w dostępie do informacji; jest świadomy konsekwencji łamania tych zasad (V.1);

- 2) respektuje obowiązujące prawo i normy etyczne dotyczące korzystania i rozpowszechniania oprogramowania komputerowego, aplikacji cudzych i własnych oraz dokumentów elektronicznych (V.2).

IV. Rozwijanie kompetencji społecznych. Poziom podstawowy. Uczeń:

- 1) aktywnie uczestniczy w realizacji projektów informatycznych rozwiązujących problemy z różnych dziedzin, przyjmuje przy tym różne role w zespole realizującym projekt i prezentuje efekty wspólnej pracy (IV.1);
- 2) podaje przykłady wpływu informatyki i technologii komputerowej na najważniejsze sfery życia osobistego i zawodowego; korzysta z wybranych e-usług (IV.2).

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły

liceum/technikum

6.2. Wiek uczniów

15–16 lat

6.3. Klasa

I. O wyborze klasy I decyduje realizacja wymagań podstawy programowej przedmiotów objętych niniejszym projektem w pierwszym roku nauki w liceum/technikum.

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Projekt może być realizowany w czasie obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, muzyki oraz informatyki w systemie klasowo-lekcyjnym. Część działań związanych z wychowaniem fizycznym można także włączyć do zajęć do wyboru, jeśli w szkole zostało przyjęte takie rozwiązanie (2 godziny w systemie klasowo-lekcyjnym i 1 godzina w formie zajęć do wyboru, zgodnie z zainteresowaniami uczniów).

Projekt kierowany jest przede wszystkim do dziewcząt, ale mogą uczestniczyć w nim również chłopcy, jeśli proponowane formy ruchu są przez nich akceptowalne i dla nich odpowiednie. Jeśli chcemy zachować interdyscyplinarny charakter projektu i powiązać w nim np. wychowanie fizyczne i muzykę, wszyscy odbiorcy projektu powinni realizować te same treści (z uwzględnieniem zindywidualizowanych potrzeb i dostosowaniem wymagań).

Jednym z zadań zaproponowanych w projekcie jest tworzenie podkładu muzycznego do układu ćwiczeń. Uczniowie z ograniczeniami funkcjonowania narządu słuchu powinni mieć możliwość udziału w tym zadaniu na tyle, na ile pozwala im stopień niepełnosprawności. Jeśli to możliwe, mogą np. tylko wykonać rytm, wykorzystać wsparcie „dyrygenta” albo gotową kompozycję rytmiczną. Uczniowie ci mogą być także zwolnieni z opisywanego zadania, jeśli wada słuchu znacznie ogranicza jego realizację. Należy kierować się zasadami dostosowania wymagań dla uczniów z niedosłuchem.

Uczniowie z obniżoną sprawnością ruchową nie mają przeciwwskazań do tańca lub ćwiczeń kształtujących o umiarkowanej intensywności, dlatego mogą w pełni uczestniczyć w projekcie. Jest to okazja do poprawienia koordynacji ruchowej,

harmonii i estetyki ruchu, poczucia rytmu, ekspresji ruchowej. Udział w projekcie może zachęcić do uczestnictwa w aktywności, która jest przyjazna dla zdrowia fizycznego i psychicznego, daje odprężenie i relaks, dlatego warto angażować w działania osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE). Biorąc udział w każdym etapie projektu w takim zakresie i na takich warunkach, które zapewniają im poczucie bezpieczeństwa i umożliwiają wykonanie zadań samodzielnie, w parze lub w grupie oraz ze wsparciem koleżeńskim i wsparciem nauczycieli.

Uczniowie mający zindywidualizowane potrzeby realizują wymagania określone dla wszystkich uczniów, z uwzględnieniem modyfikacji metod i form pracy oraz zróżnicowanych materiałów dydaktycznych odpowiednio dostosowanych do ich potrzeb i możliwości. Na przykład na wszystkich etapach planowania projektu uczniowie niedowidzący i niedosłyszący powinni korzystać z materiałów i urządzeń, dzięki którym mogą poznać informacje i instrukcje w sposób dostępny ze względu na rodzaj ograniczenia. Powinni pracować z uczniami, którzy będą dla nich wsparciem, aby mogli w pełni korzystać z potencjału projektu, a przede wszystkim czuć się bezpiecznie.

W przypadku uczniów ze spektrum autyzmu, ADHD (od ang. *attention deficit hyperactivity disorder*) i z niedostosowaniem społecznym aktywność fizyczna może być ich sprzymierzeńcem w rozwoju i szansą na radzenie sobie ze stresem.

6.5. Inne cechy odbiorców

Projekt odpowiada także na potrzeby uczniów zainteresowanych działalnością muzyczną, ruchową oraz muzyczno-ruchową, a także uzdolnionych w tym kierunku. Duże umiejętności pozwalają im się realizować w kompozycji oraz wykonawstwie zarówno muzyki/podkładu muzycznego, jak i układu tanecznego lub ćwiczeń ruchowych. Podobnie jest w przypadku osób zainteresowanych rejestrowaniem i przetwarzaniem dźwięku z wykorzystaniem technologii komputerowej, a także uczniów grających na instrumentach.

7. Formy i metody realizacji projektu

7.1. Formy pracy

Praca indywidualna, w małych grupach i w całym zespole projektowym.

7.2. Metody pracy

Dobór metod i technik wynika z rekomendacji zawartych w podstawie programowej oraz programach nauczania, na których oparty jest scenariusz niniejszego projektu:

- Metoda projektu – uczniowie, pracując w zespołach, rozwiązują problem. Taki sposób pracy umożliwia daleko idącą indywidualizację, ponieważ uczniowie mają wybór dotyczący planowania, sposobu wykonania zaplanowanych przez siebie działań ich monitorowania i samooceny. Sprzyja dostosowaniu zadań i sposobu pracy do specyficznych potrzeb uczniów, gdyż oni sami układają harmonogram działań grupowych. Projekt daje możliwość uwzględnienia w realizacji zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów, umożliwia kształtowanie kompetencji kluczowych, szczególnie w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej, kompetencji osobistych, społecznych, w zakresie uczenia się oraz sprawności cyfrowych. Uczestnictwo w projekcie pozwala uczniom rozwijać kompetencje międzyprzedmiotowe, w tym

umiejętność krytycznego myślenia, konstruktywnej współpracy z innymi osobami, zarządzania sobą, ponadto kształtuje postawę ciekawości, otwartości i nastawienia na rozwój.

- Metoda improwizacji ruchowej – każdy ćwiczący wykonuje zadania ruchowe zgodnie z własną inwencją i doświadczeniem, zajęcia prowadzone są w swobodnie ustawionej grupie, a pozycja wyjściowa do ćwiczeń jest dowolna dla każdego. Zadania ruchowe mogą być wykonywane w rytm muzyki. Metoda odpowiada na zróżnicowane potrzeby edukacyjne uczniów.
- Metoda problemowa – jest skoncentrowana na uczniach, którzy pracują w małych grupach. Nauczyciel pełni rolę facylitatora, wspomagając proces komunikacji wewnątrz grupy, rozbudzając motywację uczniów do pracy nad rozwiązaniem zadań praktycznych. Proces nauczania-uczenia się według filozofii PBL (z ang. *Project Based Learning*) jest ściśle związany z obecnością problemu i zadania, które należy rozwiązać poprzez poszukiwanie informacji oraz jej przetwarzanie. Towarzyszyć temu powinna refleksja, krytyczna ocena i wartościowanie zdobytych wiadomości pod kątem ich efektywności, a także przydatności do rozwiązania problemu. Stworzenie w projekcie sytuacji problemowej i postawienie uczniom pytania: „Jak wykazać/udowodnić, że sprawność z muzyką się brata?” zakłada indywidualne podejście do problemu i planowanie przez uczniów działań wykonalnych, dostępnych dla nich ze względu na sprawność fizyczną, zdrowie oraz ewentualne ograniczenia. Uczniowie mają dużą autonomię. Nauczyciel dba, aby zespołowe planowanie uwzględniało indywidualne możliwości dotyczące zarówno uczniów z ograniczeniami ruchowymi, jak i ze SPE. Metoda odpowiada na zróżnicowane potrzeby edukacyjne uczniów, umożliwia kształtowanie kompetencji kluczowych, np. w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej, oraz kompetencji międzyprzedmiotowych, np. strategii rozwiązywania problemów i krytycznego myślenia.
- Metoda praktycznego działania – może być zastosowana zarówno do wykonania zadań indywidualnie, jak i zespołowo, w trybie nauczania zarówno stacjonarnego, jak i zdalnego, np. planowanie elementów do układu ćwiczeń ruchowych lub towarzyszącej im kompozycji muzycznej, oraz ich wypróbowanie, co jest możliwe również z wykorzystaniem do tego celu komputera. Metoda ta wspiera także kształtowanie kompetencji kluczowych oraz kompetencji międzyprzedmiotowych.
- Metoda kształcenia multimedialnego – to wykonanie zadań multimedialnych z zastosowaniem nowoczesnych technologii. Uatrakcyjniła zajęcia, jednocześnie dając uczniom ze SPE możliwość rozwoju sprawności percepcyjno-motorycznych, wzmacniania koncentracji i utrzymania uwagi. Korzystanie z profesjonalnych programów może mieć wartość terapeutyczną i edukacyjną. Na przykład uczniowie mogą zdobywać nowe umiejętności przez wielokrotne ich wykonywanie, łatwość wprowadzania korekty i sprawdzenia wyników. Narzędzia ICT (od ang. *information and communication technologies*) proponowane do wykorzystania w projekcie podane są w dalszej części scenariusza dotyczącej zadań i sposobu ich realizacji.
- Metody/techniki ewaluacji oparte na informacji zwrotnej i metapoznawcze (refleksje uczniów na temat procesu uczenia się i jego efektów), np. kanapka informacji zwrotnej, zdania podsumowujące, drabina metapoznania. Doskonałą kompetencje uczenia się i samoregulację jako kompetencje przyszłości.

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

Projekt może być realizowany w formie stacjonarnej, a część zadań, w zależności od ich specyfiki, także w formie zdalnej.

8.1. Zainicjowanie projektu (etap I)

Nauczyciel(ka) wychowania fizycznego na pierwszym spotkaniu z nauczycielami uczącymi muzyki i informatyki przedstawia swój pomysł, określa zakres interdyscyplinarności projektu oraz sposób zaangażowania się nauczycieli w projekt. Wspólnie ustalają ramy projektu, określają liczbę lekcji poszczególnych przedmiotów przeznaczonych na jego realizację, na konsultacje dla uczniów, ustalają też odpowiedzialnych za poszczególne zadania. Określają zostają zasady współpracy nauczycieli prowadzących projekt. Wspólnie analizują przedstawiony pomysł, cele, potencjał edukacyjny projektu i ryzyka, dzielą się własnymi wizjami realizacji, identyfikują zasoby, określają wyzwania dla uczniów i sposoby wsparcia ich w czasie pracy nad projektem, a także określają formę prezentacji. Zadanie to można zorganizować zdalnie. Wówczas do przeprowadzenia spotkania można wykorzystać dowolne narzędzie ICT (od ang. *information and communication technologies*) ułatwiające komunikację i pracę w grupach, np. Google Meet, Microsoft Teams, Zoom.

8.2. Spotkanie z uczniami (etap II)

Spotkanie można rozpocząć od wyświetlenia fragmentu filmu prezentującego pokaz tańca zespołowego, aerobik lub układ gimnastyczny wykonywany w grupie. W celu wprowadzenia uczniów w tematykę projektu i wzbudzenia zainteresowania, warto zastosować technikę *widzę/myślę/zastanawiam się*. Dodatkowo można posłużyć się techniką *gałąź logiczna* jako impulsem do przedstawienia uczniom zależności pomiędzy realizacją projektu a korzyściami dla ich zdrowia i samopoczucia oraz nabywaniem wielu kompetencji (wymienione techniki zostały opisane w rozdziale *Materiały pomocnicze*).

Podczas spotkania animowana jest rozmowa w małych grupach na temat potrzeb powiązanych z realizacją projektu. Jej tematem są także nadzieje uczniów związane z projektem, obawy i wątpliwości.

Nauczyciele informują, że w interdyscyplinarnym projekcie przeplatać się będą zadania z zakresu tematycznego obejmującego takie przedmioty, jak: wychowanie fizyczne, muzyka i informatyka. Przedstawiają uczniom propozycję problemu do rozwiązania: „Jak wykazać/udowodnić, że sprawność z muzyką się brata?”. Spotkanie z uczniami może mieć formę zdalną, jeśli to jest konieczne, lecz preferowana jest forma stacjonarna.

8.3. Utworzenie zespołów projektowych (etap III)

Autorka niniejszego scenariusza rekomenduje, aby połączenie uczestników w grupy było przemyślane i celowe, co umożliwi osiągnięcie sukcesu każdemu zespołowi na podobnym poziomie. Kryterium doboru może być np. sprawność taneczna/gimnastyczna uczniów, ich możliwości i umiejętności ruchowe. Należy zadbać, aby w każdym zespole były osoby o zróżnicowanych predyspozycjach ruchowych i umiejętnościach. Podobne znaczenie będzie miał skład zespołów projektowych w przypadku realizacji zadań z muzyki. Warto utworzyć mniej grup, ale nieco liczniejszych, dzięki czemu uczniowie będą w stanie wykonać zadania i rozwiązać trudności organizacyjne. Zespoły same

decydują, kto będzie ich liderem. Jeśli grupy zostaną dobrane według określonych kryteriów, nie jest do tego potrzebne spotkanie z uczniami.

8.4. Kontrakt

Kontrakt opracowują nauczyciele wychowania fizycznego, muzyki i informatyki przed rozpoczęciem pracy projektowej z uczniami. Koordynatorem jest nauczyciel wychowania fizycznego. Kontrakt określa najważniejsze aspekty projektu, służy planowaniu, realizacji i podsumowaniu. Otrzymuje go każdy zespół uczniowski. Kontrakt zawiera rozdziały:

- I. Tytuł projektu
- II. Realizatorzy
- III. Termin realizacji projektu
- IV. Główny cel projektu
- V. Cele edukacyjne wyrażone w języku ucznia
- VI. Zasady współpracy w zespołach projektowych
- VII. Sposób oceny projektu
- VIII. Sposób dokumentowania realizacji projektu
- IX. Sposób prezentacji projektu

Nauczyciele mogą przygotować kontrakt w pliku współdzielonym na Google Disk, One Drive lub umieścić i udostępnić uczniom, korzystając z narzędzia ICT używanego na co dzień w szkole.

Przykład kontraktu znajduje się w *Materiałach pomocniczych*.

8.5. Organizacja pracy zespołów projektowych i konsultacji

Po ustaleniu składu zespołów projektowych uczniowie dyskutują i uzgadniają w nich reguły pracy grupowej, które będą sprzyjały harmonijnej współpracy, podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu ewentualnych trudnych sytuacji. Propozycje zgłaszają w sposób zapewniający każdemu uczniowi możliwość określenia swoich potrzeb, np. anonimowo. Jeśli w klasie panują dobre relacje i uczniowie odnoszą się do siebie z empatią, można zgłaszać je jawnie, z poszanowaniem autonomii każdego ucznia.

Zasady sformułowanie są tak, aby wskazywały oczekiwane zachowania. Zostają one zapisane i utrwalone w formie dźwiękowej, można wykorzystać rejestrator dźwięku dostępny online (np. Vocaroo) albo dyktafon w telefonie. Zasady będą dostępne dla wszystkich uczniów i nauczycieli, gdy zajdzie potrzeba odwołania się do ich treści.

Nauczyciele uzgadniają z uczniami formy i terminy konsultacji. Ważne, by mogły odbywać się podczas lekcji, ale także poza lekcjami w stałych godzinach, także w formie zdalnej.

8.6. Realizacja projektu

Projekt można realizować w systemie klasowo-lekcyjnym w wymiarze trzech lekcji wychowania fizycznego tygodniowo (albo w mniejszym) lub podczas zajęć do wyboru przez uczniów w wymiarze jednej godziny tygodniowo. W tym ostatnim wariantcie projekt będzie trwał nie miesiąc, lecz minimum dwa miesiące. Możliwość realizacji

programu wychowania fizycznego podczas zajęć do wyboru wynika z rozporządzenia w sprawie form realizacji zajęć wychowania fizycznego (Dz. U. 2011, poz. 1042).

Proponowane w niniejszym projekcie zajęcia umożliwiają udział w różnych formach aktywności tanecznej, które pogłębiają wiedzę i rozwijają zainteresowania. W ramach tych zajęć można prowadzić polecane w programie nauczania tańce cheerleaders z rekwizytami (np. laskami, pomponami, wstążkami, kapeluszami, flagami, wachlarzami, parasolami), zumbę, taniec jazzowy, taniec nowoczesny.

Na każdym etapie realizacji projektu nauczyciele powinni zostawiać uczniom przestrzeń do przejawiania samodzielności w działaniu oraz przekazywać systematycznie informację zwrotną dotyczącą procesu uczenia się, jakości realizacji zadań i współpracy. Powinni ich wspierać poprzez udzielanie konkretnych wskazówek, gdy pojawią się trudności i doceniać wysiłek wkładany w wykonanie zadań. Nauczyciele towarzyszą uczniom w działaniach, lecz nie wyręczają ich.

Większość zadań projektu realizowana jest w szkole, przede wszystkim podczas lekcji wychowania fizycznego. Uczniowie pracują w zespołach, niektóre zadania wykonują indywidualnie lub w grupach.

Warto zadbać o wykorzystanie szkoły: sali gimnastycznej wraz z jej wyposażeniem, sprzętu komputerowego i audiowizualnego, nowoczesnych technologii. Specyfika projektu stwarza możliwość podjęcia współpracy z instytucjami, organizacjami i osobami zajmującymi się artystycznymi środkami wyrazu, muzyką, tańcem, np. z domami kultury, szkołami tańca, instruktorami tańca nowoczesnego, gimnastyki artystycznej lub jazzowej, instruktorami muzyki.

Rolą nauczycieli w projekcie jest stwarzanie uczniom warunków do działania, zadbanie o środowisko uczenia się, inspirowanie, przygotowanie polecanych źródeł informacji i przekazywanie informacji zwrotnej oraz podtrzymywanie zainteresowania przedsięwzięciem.

8.6.1. Główne zadania projektu i terminy ich realizacji

1. Zapoznanie się ze szczegółami kontraktu i z zadaniami w projekcie, ustalenie zasad współpracy i kryteriów oceny. Przygotowanie harmonogramu działań, podział zadań w zespołach projektowych i przydział odpowiedzialności – uczniowie z koordynatorem projektu. Preferowana jest forma stacjonarna, lecz zadanie to można wykonać także zdalnie z wykorzystaniem dostępnych aplikacji do nawiązywania audio- i wideopołączeń oraz współpracy w chmurze – I tydzień projektu, stacjonarnie lub zdalnie.
2. Przegląd zasobów internetu w poszukiwaniu inspiracji taneczno-ruchowych, które pomogą w przygotowaniu układu ruchu z podkładem dźwiękowym, wybór formy ruchu i ustalenie kryteriów sukcesu do układu ruchu – dwie lekcje w I tygodniu projektu, stacjonarnie lub zdalnie. Uczniowie mogą wszechstronnie wykorzystać ICT: komputer lub telefon, przeglądarki internetowe do wyszukiwania informacji oraz dysk wirtualny do gromadzenia i selekcjonowania materiałów.
3. Przygotowanie układu ruchu (tańca, aerobiku lub układu gimnastycznego) – cztery lekcje stacjonarne wychowania fizycznego w tygodniach II–IV, stacjonarnie.

4. Mapowanie zasobów własnych (wiedza i umiejętności tworzenia muzyki oraz jej opracowania dźwiękowego) oraz poszukiwanie inspiracji w zasobach internetu, podjęcie decyzji o rodzaju kompozycji dźwiękowej, która powstanie w projekcie, i ustalenie kryteriów sukcesu do tworzonego podkładu muzycznego. Jeśli uczniowie zdecydują się na tworzenie muzyki elektronicznie, mogą w tym celu wykorzystać darmową aplikację Music Maker lub inną, bardziej zaawansowaną – lekcja muzyki i lekcja wychowania fizycznego, stacjonarnie lub zdalnie, z wykorzystaniem aplikacji komunikacyjnych w II tygodniu projektu.
5. Przygotowanie podkładu dźwiękowego pod układ ruchu – dwie lekcje muzyki, stacjonarnie lub zdalnie. Podczas pracy zdalnej lekcje odbywają się na platformie komunikacyjnej, III–V tydzień.
6. Połączenie układu ruchowego z akompaniamentem dźwiękowym i doskonalenie całej kompozycji – cztery lekcje wychowania fizycznego, stacjonarnie, IV–VII tydzień.
7. Przygotowanie prezentacji projektu: oprawy wizualnej, zaproszeń, plików dźwiękowych z podkładem muzycznym, stacjonarnie lub zdalnie. Niezależnie od formy spotkania uczniowie mogą korzystać z technologii informacyjnych, (np. przygotować zaproszenia w bezpłatnym kreatorze zaproszeń online VistaCreate, w Canvie lub Greetings Island; pracować w chmurze nad oprawą wizualną prezentacji projektu) – dwie lekcje informatyki, V–VI tydzień.
8. Prezentacja projektu – pokaz układów muzyczno-ruchowych pod hasłem *Zatańczmy i zagrajmy!* – lekcja wychowania fizycznego w VII lub VIII tygodniu. Jeśli nie ma możliwości przeprowadzenia prezentacji stacjonarnie, uczniowie mogą nagrać filmy, na których znajdą się układy muzyczno-ruchowe i udostępnić potencjalnym odbiorcom za pomocą bezpłatnej wersji aplikacji online WeTransfer. Również całe wydarzenie związane z prezentacją można przygotować w formie zdalnej, korzystając z dowolnej aplikacji do grupowych spotkań wirtualnych.
9. Podsumowanie projektu – lekcja wychowania fizycznego, VIII tydzień, stacjonarnie lub zdalnie.

8.6.2. Prezentacja wyników projektu

Prezentacja odbywa się z udziałem publiczności (mogą to być uczniowie innych klas) podczas lekcji wychowania fizycznego lub poza lekcjami. Może być połączona z jakimś większym wydarzeniem szkolnym lub lokalnym, np. festynem środowiskowym, w który weźmie udział lokalna społeczność.

Prezentacja polega na przedstawieniu przez zespoły opracowanych układów taneczno-ruchowych z akompaniamentem muzycznym lub odtworzonym za pośrednictwem urządzeń do emisji dźwięku. Zespoły nie rywalizują ze sobą. Występy nagradzane są oklaskami, gratulacjami (ewentualnie przygotowanym na tę okoliczność ceremoniałem, np. okrzykami radości, skandowaniem haseł doceniających wysiłek i pracę zespołu).

Pokazy grup utrwalane są na filmach i zdjęciach, które mogą być następnie udostępnione (za zgodą twórców i wykonawców) w sieci, np. na stronie szkoły.

8.6.3. Dostosowanie do potrzeb, przeciwdziałanie wykluczeniu, zapewnienie warunków do współpracy i pełnienia różnych funkcji

Niniejszy projekt stwarza wiele okazji do wspólnego działania, nie wykluczając jednocześnie pracy indywidualnej. Umożliwia kształtowanie umiejętności społecznych i pozwala na realizację zindywidualizowanych potrzeb w sposób, który preferują uczniowie. Mogą oni pełnić funkcję lidera (także nieformalnego), twórcy, artysty, prezentera, uczącego innych, pomagającego kolegom z niepełnosprawnościami i ograniczeniami, uczyć się dbałości o innych i okazywania empatii.

Nauczyciel wspiera wszystkich uczniów, a szczególnie osoby o ograniczonej sprawności i z przeciwwskazaniami medycznymi, w aranżowaniu takich aktywności, które są dla nich dostępne i które mogłyby wykonywać systematycznie. Przekazuje uczniom informację zwrotną, a w razie potrzeby przedstawia inne dostępne dla nich możliwości.

Projekt kształci umiejętności wykorzystania IT (techniki informatyczne), z czym wiąże się korzystanie z komputerów i oprogramowania. Zadania przeprowadzane są w małych grupach lub zespołowo w szkolnej pracowni komputerowej, aby nie ograniczać i nie wykluczać żadnego ucznia z ich wykonania.

Osoby z niepełnosprawnością narządu wzroku lub słuchu potrzebują takich form przekazu, które umożliwią im odbiór tekstu, obrazu lub dźwięku. Nauczyciele zapewniają im skorzystanie z form adekwatnych do potrzeb, np. z powiększenia tekstu i obrazu lub zastąpienia ich nagraniem dźwiękowym albo przekazem ustnym. Dla uczniów z takimi potrzebami korzystna jest praca z kolegą dającym wsparcie.

Priorytetem w pracy z uczniami o zindywidualizowanych potrzebach edukacyjnych nie musi być nabywanie specjalistycznych umiejętności przedmiotowych z wychowania fizycznego, lecz rozwijanie zdolności, które pozwalają im funkcjonować społecznie. Dlatego w realizacji projektu warto eksponować dobrą komunikację, współdziałanie, otwartość, odwagę w podejmowaniu wyzwań, rozbudzanie ciekawości poznawczej i chęci uczenia się. Jeśli uczniowie o specjalnych potrzebach będą mieli zapewnioną przestrzeń do samorealizacji, udział w projekcie będzie dla nich uczącym i satysfakcjonującym doświadczeniem.

9. Ewaluacja projektu

Ewaluację projektu należy przeprowadzić tak, aby uczniowie poczuli, że mają wpływ na kolejne inicjatywy projektowe. Stanie się to możliwe, jeśli treść ewaluacji okaże się dla uczniów ważna ze względu na ich udział w projekcie, a forma będzie aktywizująca i niezbyt trudna. Informacje od uczestników dotyczą treści, zadań i metod, które zakładały osiągnięcie celów projektu.

Uczniowie indywidualnie dokonują ewaluacji całości projektu. W celu jej przeprowadzenia warto zapisać na jednym plakacie cele i umieścić je w widocznym miejscu. Warto zastosować narzędzie *dłoń*, które zostało opisane w *Materiałach pomocniczych*.

10. Ocenianie

Udział w projekcie pozwala uczniom rozwinąć kompetencje osobiste i społeczne oraz twórcze. Kluczowe zadania projektowe polegają na przygotowaniu w zespołach układu taneczno-ruchowego do skomponowanego przez uczniów podkładu rytmicznego lub melodii, co wymaga kreatywnego podejścia do zadań. Sposób oceny i kryteria są uzgadniane z uczniami na początku projektu.

Ponieważ uczniowie wykazują różne zdolności (np. część z nich ma predyspozycje ruchowe, część muzyczne, a część łączy oba te rodzaje), do oceny umiejętności można podejść bardzo indywidualnie. Uczniowie mogą zdecydować, czy chcieliby uzyskać ocenę indywidualną za wykonanie układu muzyczno-ruchowego, czy też wolą ocenę zespołową, czyli jednakową dla całej grupy. Niezależnie od wariantu oceny wynika ona z identycznych kryteriów w obu przypadkach.

Do oceny umiejętności nabytych w czasie realizacji projektu może być wykorzystana formuła podobna do przyjętej np. w konkurencjach sportowych o wymiarze artystycznym (jak gimnastyka artystyczna, akrobatyka sportowa, łyżwiarstwo figurowe czy pływanie synchroniczne), w których oceny dokonuje zespół sędziowski na podstawie określonych kryteriów. Jeśli nauczyciele uznają, że uczniowie mogą odpowiedzialnie włączyć się w ustalenie innego sposobu oceny, umożliwiają im to.

Warto uznać ocenę dostateczną wyjściową, aby ją uzyskać wystarczy wziąć udział w przygotowaniu podkładu muzycznego i układu ruchowego. Ocenę tę podnosi prezentacja układu muzyczno-ruchowego – każde kolejne 2 punkty uzyskane za prezentację powodują uzyskanie oceny wyższej o jeden stopień.

Proponowany sposób oceny – zasady wspólne dla nauczycieli i uczniów:

- Ocena wykonania układu muzyczno-ruchowego może odbywać się na żywo w czasie prezentacji projektu (np. poprzez pokazanie tabliczki z liczbą punktów) lub po prezentacji, na podstawie nagrania wideo.
- Każda grupa przedstawiająca układ muzyczno-ruchowy oceniana jest przez zespół sędziowski składający się z dwóch nauczycieli (wychowania fizycznego i muzyki) oraz dwóch uczniów (członków dwóch innych grup).
- Skala punktowa oceny: 1 punkt za każde kryterium.
- Każda osoba z zespołu sędziowskiego ocenia występ całego zespołu, zaś w przypadku decyzji o ocenie indywidualnej uczniowie oceniają jedną osobę wykonującą układ, a nauczyciele najwyżej dwie w tym samym czasie.
- Jeśli zespół wykonujący układ jest liczniejszy niż sześcioro uczniów, można poprosić o pomoc dodatkowych sędziów.
- Oceniając całą grupę, sumuje się punktację przyznaną przez każdego z członków zespołu i uśrednia wynik przypadający na jednego prezentującego układ.

Kryteria oceny układu muzyczno-ruchowego:

- Ćwiczący wykonują ruchy ramion, nóg, tułowia i głowy, angażują całe ciało – 1 pkt.
- Ćwiczenia/ruchy są dokładnie wykonane i precyzyjne – 1 pkt.
- Ruchy osób wykonujących układ są zsynchronizowane (równy wykonane) – 1 pkt.
- Ruchy ćwiczących są rytmiczne, w tempie podkładu muzycznego – 1 pkt.

- Podkład muzyczny i układ ruchu pasują do siebie charakterem – 1 pkt.
- Układ ruchu (choreografia) zaciekawia, przyjemnie się ją ogląda – 1 pkt.

Skala oceny: poziom wyjściowy – ocena dostateczna, + 2 punkty – ocena dobra, + 4 punkty – ocena bardzo dobra, + 6 punktów – ocena celująca.

11. Materiały pomocnicze

11.1. Przykładowe narzędzie ewaluacji projektu dla nauczycieli

Kryteriami przeprowadzonej ewaluacji są skuteczność (badanie stopnia realizacji założonych celów) i trafność (dopasowanie treści, metodologii, organizacji projektu do możliwości uczniów).

Arkusz ewaluacji projektu

Podkreśl odpowiedzi, z którymi najsilniej się utożsamiasz:

1. W wyniku przeprowadzenia projektu *Jak sprawność z muzyką się brata?* uczniowie potrafią:
  - wyjaśnić, w jaki sposób gimnastyka i taniec wpływają na sprawność fizyczną i samopoczucie (w tym redukcję nadmiernego stresu) i utrzymanie zdrowia (nie / częściowo / całkowicie / trudno powiedzieć);
  - zespołowo opracować i wykonać układ gimnastyczny, układ aerobiku lub tańca (nie / częściowo / całkowicie / trudno powiedzieć);
  - stworzyć kompozycję muzyczną/rytmiczną, wykonać ją z zespołem oraz utrwalić w formie elektronicznej (nie / częściowo / całkowicie / trudno powiedzieć);
  - połączyć układ taneczno-ruchowy z podkładem muzycznym własnej kompozycji (nie / częściowo / całkowicie / trudno powiedzieć);
  - wykonać improwizację ruchową i zespołowy układ ćwiczeń lub tańca w rytm muzyki z podkładem muzycznym/rytmicznym własnej kompozycji (nie / częściowo / całkowicie / trudno powiedzieć);
  - zaprezentować precyzyjne i rytmiczne ruchy w układzie ćwiczeń lub tańca (nie / częściowo / całkowicie / trudno powiedzieć);
  - efektywnie współdziałać z innymi przy tworzeniu układu ćwiczeń/tańca i kompozycji muzycznej oraz ich przedstawieniu (nie / częściowo / całkowicie / trudno powiedzieć).
2. Zadania umożliwiły uczniom zespołowo rozwiązać główny problem: „Jak wykazać/udowodnić, że sprawność z muzyką się brata?” (nie / raczej nie / raczej tak / tak).
3. Metody i techniki zastosowane w projekcie:
  - umożliwiły każdemu uczniowi wykonanie zadań (nie / raczej nie / raczej tak / tak);
  - sprzyjały rozwijaniu współpracy zespołowej (nie / raczej nie / raczej tak / tak).
4. Zadania wykonane przez uczniów sprzyjały:
  - zaangażowaniu się w pracę projektową (nie / raczej nie / raczej tak / tak);
  - rozwijaniu pracowitości, sumienności, odpowiedzialności, przejawianiu życzliwości i umiejętności współpracy z innymi (nie / raczej nie / raczej tak / tak);
  - wykazaniu się kreatywnością w działaniach twórczych (nie / raczej nie / raczej tak / tak).

5. Plan/harmonogram projektu były dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów (nie / raczej nie / raczej tak / tak)
6. Jeśli coś było dla uczniów trudne lub niemożliwe do wykonania, na czym polegały trudności?

.....

Na podstawie analizy wyników autoewaluacji nauczyciele formułują wnioski odnoszące się do kryteriów ewaluacyjnych: trafności i skuteczności.

11.2. Przykładowe narzędzie ewaluacji projektu dla uczniów

Kryteriami ewaluacji są skuteczność i trafność. Cele projektu zapisane są na plakacie umieszczonym w widocznym dla uczniów miejscu albo wyświetlone na slajdzie prezentacji, aby uczniowie mogli odnosić się do nich, odpowiadając na pytania.

Narzędzie ewaluacji *dłoń*

Do zastosowania tej techniki należy przygotować plakat z narysowaną dużą otwartą dłonią, na której umieszczone są napisy: cele projektu, wykorzystane metody, zadania, organizacja pracy. Są to aspekty, do których będą odnosić się uczniowie w ewaluacji przeprowadzonego projektu. Z kolei na palcach dłoni zapisane są pytania ewaluacyjne:

- Kciuk: Co było najlepszą stroną projektu?
- Palec wskazujący: Czego się nauczyłam(-em)?
- Palec środkowy: Co było najślabszą stroną?
- Palec serdeczny: Co zmieniłbym(-abym) w projekcie?
- Palec mały: Co najbardziej mi pomogło w realizacji projektu?

Każdy uczeń na kartce A4 odrysowuje swoją dłoń i na każdym palcu zapisuje odpowiedź na poszczególne pytania, biorąc pod uwagę cele, metody, zadania i organizację pracy w projekcie.

11.3. Przykładowa karta projektu jako narzędzia monitorowania realizacji zadań przez zespoły uczniów

Karta projektu może mieć różną formę. Warto zadbać o to, by nie przerosła ona treści. Niezależnie od formy karty projektu zawiera ona:

- tytuł projektu;
- informacje o zespole projektowym;
- główny cel projektu: rozwiązanie problemu: „Jak wykazać/udowodnić, że sprawność z muzyką się brata?”;
- cele wyrażone w języku uczniów;
- prosty harmonogram projektu zawierający listę zadań do wykonania, miejsce do wpisania osób odpowiedzialnych za konkretne zadanie, czas rozpoczęcia i zakończenia pracy nad każdym zadaniem;
- miejsce na autorefleksję zespołową na temat postępów w realizacji projektu.

11.4. Kontrakt (załącznik do scenariusza projektu)

Tytuł projektu: *Jak sprawność z muzyką się brata?*

Realizatorzy: uczennice i uczniowie klasy pierwszej liceum lub technikum

Termin realizacji projektu: luty–marzec

Główny cel projektu: rozwiązanie problemu: „Jak wykazać/udowodnić, że sprawność z muzyką się brata?”

Cele dla uczniów

W wyniku realizacji projektu *Jak sprawność z muzyką się brata?:*

- wyjaśnisz, w jaki sposób gimnastyka i taniec wpływają na sprawność fizyczną i samopoczucie (w tym redukowanie nadmiernego stresu) i utrzymanie zdrowia;
- opracujesz wraz z zespołem i wykonasz układ gimnastyczny, układ aerobiku lub tańca;
- stworzysz kompozycję muzyczną/rytmiczną, wykonasz ją wraz z zespołem oraz utrwalisz w formie elektronicznej;
- połączysz układ taneczno-ruchowy z podkładem muzycznym własnej kompozycji;
- wykonasz improwizację ruchową i zespołowy układ ćwiczeń lub tańca w rytm muzyki z podkładem muzycznym/rytmicznym własnej kompozycji;
- zaprezentujesz precyzyjne i rytmiczne ruchy w układzie ćwiczeń lub tańca;
- będziesz efektywnie współdziałać z innymi podczas tworzenia układu ćwiczeń/tańca i kompozycji muzycznej oraz ich przedstawieniu.

Zasady współpracy w zespołach projektowych:

- Odnosimy się do siebie z szacunkiem i zrozumieniem.
- Dbamy o dobro i godność każdego uczestnika projektu.
- Słuchamy się wzajemnie.
- Mówimy pojedynczo bez przerywania innym.
- Wypowiadamy się we własnym imieniu, używamy komunikatu JA.
- Działamy z zaangażowaniem, odpowiedzialnie i terminowo.
- Inspirujemy się i uczymy się od siebie nawzajem.
- W trudnych momentach jednoczymy siły, aby poradzić sobie z wyzwaniem.

Zasady oceny

Ocenie podlega prezentacja zespołowego układu taneczno-ruchowego wykonanego do podkładu muzycznego/rytmicznego przygotowanego przez uczniów. Oceniającymi wykonanie układu przez zespół są: dwoje nauczycieli i dwoje uczniów, którzy przyznają punkty za prezentację grupową. Kierują się przy tym szczegółowymi kryteriami oceny.

Kryteria oceny układu muzyczno-ruchowego:

Ćwiczący wykonują ruchy ramion, nóg, tułowia i głowy, angażują całe ciało – 1 pkt.

Ćwiczenia/ruchy są dokładnie wykonane i precyzyjne – 1 pkt.

Ruchy osób wykonujących układ są zsynchronizowane – 1 pkt.

Ruchy ćwiczących są rytmiczne, w tempie podkładu muzycznego – 1 pkt.

Podkład muzyczny i układ ruchu pasują do siebie charakterem – 1 pkt.

Układ ruchu (choreografia) zaciekawia, przyjemnie się ją ogląda – 1 pkt.

Skala oceny: poziom wyjściowy – ocena dostateczna, + 2 punkty – ocena dobra, + 4 punkty – ocena bardzo dobra, + 6 punktów – ocena celująca.

Sposób dokumentowania i monitorowania realizacji projektu

Dokumentacja projektu sporządzana jest przez uczniów w formie elektronicznej i zapisywana na wirtualnym dysku. Zawiera kontrakt i kartę projektu, w której uczniowie w ramach monitorowania działań odnotowują wszystkie zadania: zaplanowane, realizowane i ukończone. Gromadzą tam także wszystkie materiały opracowane w ramach projektu. Do najważniejszych należą zapis elektroniczny podkładu muzycznego/rytmicznego do układu ruchu oraz informacje o powstającym układzie ruchu, np. nagrania wideo, zdjęcia, notatki.

Monitorowanie postępów w projekcie odbywa się także podczas stopklatek w czasie lekcji wychowania fizycznego przeznaczonych na realizację projektu.

Sposób prezentacji

Prezentacja to pokaz opracowanych układów ruchu z podkładem muzycznym – kompozycją rytmiczną lub melodią. Odbywa się z udziałem publiczności, którą mogą być uczniowie innych klas podczas lekcji wychowania fizycznego, lub podczas pokazu zorganizowanego poza lekcjami. Może być połączona z jakimś większym wydarzeniem szkolnym lub lokalnym, np. festynem środowiskowym, w którym może uczestniczyć lokalna społeczność.

Uczniowie nie rywalizują ze sobą. Występy nagradzane są jedynie oklaskami, gratulacjami i ewentualnie przygotowanym na tę okoliczność ceremoniałem (np. okrzykami radości, skandowaniem haseł doceniających wysiłek i pokaz każdego zespołu).

12. Opisy technik proponowanych do wykorzystania w projekcie

- *Gałąź logiczna*: służy kształtowaniu umiejętności tworzenia związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy działaniem i konsekwencją, przewidywania zdarzeń. Pozwala sprawdzić, co z czego wynika, jakie elementy wzajemnie na siebie wpływają, jakie skutki działań są widoczne od razu, a jakie są konsekwencje odłożone w czasie. Gałąź to tworzenie ciągów stwierdzeń, w którym kolejne wynika z poprzedniego: Jeśli... A, to... B, jeśli... B, to... C itd.
- *Widzę/myślę/zastanawiam się*: narzędzie, które pomaga w operowaniu wiedzą na poziomie faktów i ich interpretacji oraz uczy stawiania pytań na podstawie ilustracji, zdjęcia, filmu, sytuacji obserwowanej na żywo. Polega na dokończeniu stwierdzeń rozpoczynających się od słów: Widzę... Myślę... Zastanawiam się... Wypowiedź rozpoczynająca się od słów „widzę” oddaje zaobserwowane fakty. „Myślę” – odzwierciedla myślenie na temat tego, co widzę jest interpretacją faktów. „Zastanawiam się” – pozwala na stawianie pytań dotyczących zauważonych faktów i sformułowanych myśli, odnajdywanie i rozpoznawanie interesujących wątków i aspektów.
- *Kiedyś myślałem..., teraz myślę...*: pomaga uczniom zastanowić się nad swoim postrzeganiem jakiegoś problemu oraz zbadać, jak i dlaczego to postrzeganie się zmieniło. Technika ta jest przydatna w konsolidacji nowej wiedzy i identyfikacji nowych sposobów rozumienia oraz opinii i przekonań. Ponadto rozwija umiejętności metapoznawcze, zdolności rozumowania oraz identyfikację związków przyczynowo-skutkowych.

13. Bibliografia

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2011 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, Dz. U. 2011, nr 175, poz. 1042.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia, Dz. U. 2018, poz. 467, s. 306–312.

Banowski T., 2019, *Z muzyką w tle. Program nauczania muzyki dla szkoły ponadpodstawowej* (PDF, 1,2 MB; dostęp 17.11.2022), Warszawa: ORE.

Maciuk S., 2019, *Informatyka dla ucznia. Program nauczania informatyki dla szkoły ponadpodstawowej (LO, Technikum). Poziom podstawowy* (dostęp 17.11.2022), Warszawa: ORE.

Rogacka A., 2019, *Aktywność, sprawność i zdrowie. Program nauczania wychowania fizycznego dla szkoły ponadpodstawowej* (PDF, 1098 kB; dostęp 12.11.2022), Warszawa: ORE.

Małgorzata Ostrowska – mgr biologii, mgr wychowania fizycznego przez 33 lata związana z Zespołem Szkół nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Godzieszach Wielkich. Od 2004 roku współpracuje z Fundacją Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie jako trenerka i ekspertka merytoryczna w programie Szkoła ucząca się, a także autorka materiałów i kursów internetowych, mentorka, asystentka szkół i doradczyni w projektach Aktywna edukacja, Akademia Liderów Oświaty, Szkoła dla innowatora. Zajmuje się w szczególności tematyką dotyczącą procesu uczenia się, oceniania kształtującego, wysokoefektywnych metod dydaktycznych i zespołowego doskonalenia pracy szkoły. Jest współautorką książki *Technologie informacyjno-komunikacyjne na lekcjach. Przykładowe konspekty i polecane praktyki* (2015).